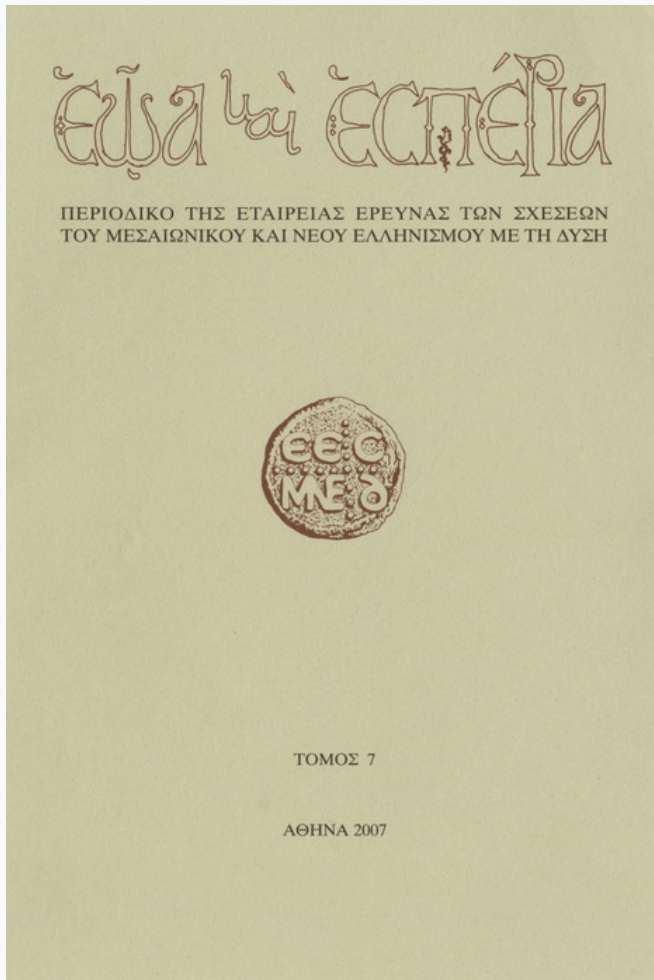

Εοα και Esperia

Vol 7 (2007)

ΝΙΚΗ ΤΣΕΛΕΝΤΗ-ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ (1948-2007)

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΠΑΠΑΔΙΑ-ΛΑΛΑ

doi: [10.12681/eoaesperia.101](https://doi.org/10.12681/eoaesperia.101)

To cite this article:

ΠΑΠΑΔΙΑ-ΛΑΛΑ Α. (2007). ΝΙΚΗ ΤΣΕΛΕΝΤΗ-ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ (1948-2007). *Εοα Και Esperia*, 7, 425-428.
<https://doi.org/10.12681/eoaesperia.101>

† ΝΙΚΗ ΤΣΕΛΕΝΤΗ-ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ (1948-2007)

Τον Σεπτέμβριο του 2007 έφυγε από κοντά μας, οδυνηρά κι αφνίδια κι ας ήταν ο αγώνας της γνωστός από καιρό, η Νίκη Τσελέντη-Παπαδοπούλου.

Πτυχιούχος του Ιστορικού-Αρχαιολογικού Τμήματος της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, υπήρξε υπότροφος ερευνήτρια του Ελληνικού Ινστιτούτου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας (1977-1979), με υποτροφία της Ακαδημίας Αθηνών, και το 1994 ανακηρύχθηκε διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Κρήτης. Ήδη από το 1974 υπηρέτησε ως αρχαιολόγος σε διάφορες Εφορείες και Υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού: Εφορεία Κλασικών Αρχαιοτήτων Ναυπλίου (1974-1975), Κέντρο Συντήρησης Αρχαιοτήτων του ΥΠΠΟ (1975-1977), 2η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Κυκλάδων και Αργοσαρωνικού (1979-1983, 1994-2004), 8η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων (1983-1985), Διεύθυνση Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Αρχαιοτήτων του ΥΠΠΟ (1985-1994). Κατά τη διάρκεια της πολύχρονης επαγγελματικής πορείας της, ασχολήθηκε με τη διενέργεια σωστικών ανασκαφών, κυρίως δε με τη συγκέντρωση, ταξινόμηση, καταγραφή, μελέτη και ιστορική τεκμηρίωση αρχαιολογικών χώρων, μνημείων, τοιχογραφιών, εικόνων και άλλων αντικειμένων τέχνης, καθώς και με την εποπτεία των εργασιών συντήρησης αυτών. Επιπλέον, διατέλεσε γραμματέας Επιτροπών για τη συντήρηση και ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου της Νικόπολης και για τη διάσωση του ιστορικού χώρου του Σουλίου, καθώς και υπεύθυνη του προγράμματος του ΥΠΠΟ, με τη συνεργασία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για τη συντήρηση και ανάδειξη του ιερού ναού της Παναγίας Δροσιανής στη Νάξο. Το 2003 προήχθη στον βαθμό της Διευθύντριας και τοποθετήθηκε ως προϊσταμένη στην Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Κέρκυρας, ωστόσο προτού αναλάβει τα καθήκοντά της αποσπάστηκε στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Ελλάδας στην UNESCO, όπου υπηρέτησε έως τον Σεπτέμβριο του 2007 ως σύμβουλος επί θεμάτων πολιτισμού. Κατά την εκεί θητεία της καίρια υπήρξε η συμβολή της στην πρόσφατη εγγραφή της παλαιάς πόλης της Κέρκυρας στον κατάλογο των μνημείων της παγκόσμιας πολιτισμικής κληρονομιάς. Η τελευταία αυτή σημαντική της παρέμβαση αποτελεί και το επιστέγασμα της πλούσιας σχετικής δράσης, που είχε από παλαιά αναπτύξει ως μέλος της ομάδας για τα θέματα της UNESCO και εκπρόσωπος της Διεύθυνσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού σε Διεθνείς Διασκέψεις και Επιτροπές.

Η πολυσχιδής επιστημονική και διοικητική προσφορά της στα αρχαιολογικά πράγματα χαρακτηρίστηκε για το καινοτόμο πνεύμα, τους διεθνείς προσανατολισμούς, την επίδοσή της σε αναπτυσσόμενα επιστημονικά πεδία, όπως η διαχείριση πολιτισμικών αγαθών παράλληλα, συνοδευθήκη από γόνιμη ερευνητική δραστηριότητα, με επίκεντρο τη Βενετία, που συνδύασε τις μεθοδολογικές προσεγγίσεις του αρχαιολόγου - ιστορικού της τέχνης με την εκτεταμένη αρχαιολογική έρευνα.

Κατά τη διετή υποτροφία της στο Ελληνικό Ινστιτούτο αλλά και κατά τις μεταγενέστερες συχνές παραμονές της στο Ίδρυμα ως φιλοξενούμενη, εστίασε το ενδιαφέρον της στην ανάπτυξη της πολιτισμικής ζωής στο περιβάλλον της Ελληνικής Αδελφότητας της Βενετίας και στις βενετοκρατούμενες ελληνικές περιοχές. Στο πλαίσιο αυτό, μελέτησε ογκώδες αρχαιολογικό υλικό κυρίως στο Αρχείο της Ελληνικής Αδελφότητας (ευρετήρια των κινητών περιουσιακών στοιχείων της Αδελφότητας, ταμιακά βιβλία εσόδων-εξόδων, βιβλία συνδρομών και διαθηκών, δωρεών, αγορών και επενδύσεων κεφαλαίων, πρακτικά των συνεδριών κ.ά.), καθώς και στο Κρατικό Αρχείο της Βενετίας, όπου αναζήτησε τεκμήρια για πρόσωπα και έργα.

Η μακρόχρονη, λεπτολόγος έρευνά της απέδωσε πλήθος πληροφοριών για την παρουσία και τη δράση ελλήνων καλλιτεχνών στη Βενετία και για έργα με καλλιτεχνική αξία που βρίσκονταν στην κατοχή της εκεί Ελληνικής Αδελφότητας (εικόνες, ευαγγέλια, χειρόγραφα, έντυπα βιβλία, σκεύη, άμφια λειτουργικά) μέσω διάφορων πρακτικών (κληρονομίες, δωρεές, παραγγελίες, αγορές κ.λπ.), ενώ κατόρθωσε να ταυτίσει έργα που καταγράφονται στις πηγές με έργα σωζόμενα στο Μουσείο του Ελληνικού Ινστιτούτου και στον Ναό του Αγίου Γεωργίου. Επιπλέον, ασχολήθηκε με τη συγκέντρωση αρχαιολογικού υλικού για μνημεία του βενετοκρατούμενου ελληνικού χώρου. Καρπό των ερευνών της αποτελούν ανακοινώσεις σε διεθνή συνέδρια, οργάνωση ερευνητικών προγραμμάτων, δημοσιεύσεις σε συλλογικούς τόμους, πρακτικά συνεδριών και επιστημονικά περιοδικά και, τέλος, η δημοσιευμένη σε καλαίσθητο τόμο διδακτορική διατριβή της: *Οι εικόνες της Ελληνικής Αδελφότητας της Βενετίας από το 16ο έως το πρώτο μισό του 20ού αιώνα. Αρχαιολογική τεκμηρίωση* [Υπουργείο Πολιτισμού. Δημοσιεύματα του Αρχαιολογικού Δελτίου, αρ. 81, Έκδοση του Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων], Αθήνα 2002. Πρόκειται για έργο υποδομής, το οποίο, με ερευνητική αφετηρία τα ευρετήρια της κινητής περιουσίας της Ελληνικής Αδελφότητας της Βενετίας τεσσαερισίμισι αιώνων, παρέχει πλούτο τεκμηριωμένων πληροφοριών για τις εικόνες της Αδελφότητας και γενικότερα για την καλλιτεχνική δημιουργία που αναπτύχθηκε στους κόλπους της, ταυτόχρονα δε αναδεικνύει τον κεντρικό της ρόλο στην εξέλιξη του ευρύτερου ελληνορθόδοξου κόσμου.

Στο ίδιο κλίμα κινούνται, μεταξύ άλλων, και οι ακόλουθες μελέτες της:

Οι καμπάνες του τουρκοκρατούμενου Ναυπλίου στη Βενετία (1540-1693), *Θησαυρίσματα* 15 (1978) 228-245.

Τρεις λυτοί χειρόγραφοι κατάλογοι (1501, 1513, 1516) των κινητών της Ελληνικής Αδελφότητας Βενετίας, *Θησαυρίσματα* 19 (1982) 31-46.

Κατάλογοι των κινητών της Ελληνικής Αδελφότητας Βενετίας (1516-1582), *Θησαυρίσματα* 22 (1992) 174-238.

Νέα στοιχεία για το ζωγράφο «Κυρ Άγγελο», στο: *Ευφρόσυνον, Αφιέρωμα στον Μανόλη Χατζηδάκη*, τ. 2, Αθήνα 1992, σ. 618-629.

Η Ελληνική Αδελφότητα Βενετίας ως φορέας και αποδέκτης πολιτισμικών φαινομένων, στο: *Πλούσιοι και φτωχοί στην κοινωνία της ελληνολατινικής ανατολής, Διεθνές Συμπόσιο, ΧΡΥΣΑ ΜΑΛΤΕΖΟΥ (επιμ.)* [Βιβλιοθήκη του Ελληνικού Ινστιτούτου Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, 19], Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, Βενετία 1998, σ. 159-165.

Έλληνες ζωγράφοι και η Αδελφότητα των Ελλήνων της Βενετίας, στο: *Δημοσία ιλαρία. 500 χρόνια από την ίδρυση της ελληνορθόδοξης κοινότητας Βενετίας, 1498-1998*, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, Βενετία 1999, σ. 155-183.

Υλικός πολιτισμός των Ελλήνων της Ελληνικής Αδελφότητας Βενετίας (16ος-18ος αι.), στο: *Τεχνογνωσία στη λατινοκρατούμενη Ελλάδα. Ημερίδα / 8 Φεβρουαρίου 1997, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη, Πολιτιστικό Τεχνολογικό Ίδρυμα ΕΤΒΑ*, Αθήνα 2000, σ. 89-95.

Αρχαικές πληροφορίες για δωρεές και κληροδοτήματα Κρητικών στην Ελληνική Αδελφότητα Βενετίας (16ος-19ος αι.), στο: *Πεπραγμένα του Η' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου* [Εταιρεία Κρητικών Ιστορικών Μελετών], τ. Β2, Ηράκλειο 2000, σ. 321-330.

Επιπλέον, στο έργο της εγγράφονται διάφορες άλλες δημοσιεύσεις (συγγραφή λημμάτων σε καταλόγους εκθέσεων, άρθρα σε εφημερίδες, βιβλιοπαρουσιάσεις), η διδασκαλία της στο Τμήμα Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης του ΤΕΙ Αθήνας, η συμμετοχή της σε επιστημονικούς συλλόγους και επιστημονικές εταιρείες. Μεταξύ αυτών, αποτέλεσε δραστήριο μέλος της «Εταιρείας των Σχέσεων του Μεσαιωνικού και Νέου Ελληνισμού με τη Δύση» και επί έτη χρημάτισε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της.

Η πολύπλευρη επιστημονική - επαγγελματική διαδρομή της Νίκης Τσελέντη-Παπαδοπούλου φέρει το αποτύπωμα της προσωπικότητάς της: προσήλωση στον στόχο και αποτελεσματικότητα, ευσυνειδησία και πάθος, ρεαλισμός και όραμα, ένα ανήσυχο πνεύμα που αναζητούσε νέους δρόμους και στόχους υψηλούς. Ζωντανή είναι ακόμη μέσα μου, στα τέλη της δεκαετίας του 1970, στους χώρους του Ελληνικού Ινστιτούτου, η εικόνα της νεοφρεμέ-

νης κι ανατρεπτικής, ωραίας Νίκης, με τον κοσμοπολιτισμό, το γέλιο, τον χορό, την ένταση, την τρυφερότητα. Κι έτσι παρέμεινε στο πέρασμα των δεκαετιών, μια καθαρή μορφή, αποστασιοποιημένη στα μικρά και τα φθοροποιά, παρούσα όμως στις ανάγκες και θετικά παρεμβατική στις κρίσεις, ανιδιοτελής, καλοπροαίρετη και ευγενική, με ανεξαρτησία γνώμης, γενναιόδωρη προς τους νέους, αφοσιωμένη στις φίλιες της, προστατευτική, στιβαρή και στοργική στη μεγάλη της οικογένεια στις χαρές και στις δοκιμασίες, με σταθερό κέντρο του πλούσιου κόσμου της τους αγαπημένους της, τον σύντροφό της Ανδρέα και τον γιο τους Παύλο.

Αναστασία Παπαδιά-Λάλα